SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

BIULETYN

Z 36. POSIEDZENIA
RADY OCHRONY PRACY (XI KAD.)
W DNIU 20 GRUDNIA 2022 R.

Biuletyn z posiedzenia

Rady Ochrony Pracy (nr 36)

20 grudnia 2022 r.

Rada Ochrony Pracy, obradująca pod przewodnictwem posła **Janusza Śniadka (PiS)**, przewodniczącego Rady, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– „Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2023" – materiał opracowała i przedstawia Państwowa Inspekcja Pracy,

– plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2023 r.,

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Katarzyna Łażewska-Hrycko** główny inspektor pracy wraz ze współpracownikami oraz dr hab. inż. **Wiktor M. Zawieska** dyrektor Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego.

W posiedzeniu udział wzięła pracownica Kancelarii Sejmu: **Marta Radzio-Wiśniewska** – z sekretariatu Rady Ochrony Pracy w Biurze Prawnym i Spraw Pracowniczych.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Otwieram posiedzenie Rady Ochrony Pracy. Stwierdzam kworum. Witam serdecznie naszych gości – panią minister Katarzynę Łażewską-Hrycko – głównego inspektora pracy wraz ze współpracownikami. Witam członków Rady.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia obejmuje: pkt 1 – „Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2023 r." – materiał opracowała i przedstawia Państwowa Inspekcja Pracy, pkt 2 – plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2023 r., pkt 3 – sprawy bieżące. W proponowanym porządku dziennym nie umieszczono przyjęcia stanowiska Rady z poprzedniego posiedzenia. Zgodnie z ustaleniami w dnia wczorajszego – 2 stycznia przyszłego roku członkowie Rady otrzymają projekt stanowiska z poprzedniego posiedzenia. Prosimy o nadesłanie uwag do 6 stycznia, a 9 stycznia na posiedzeniu Zespołu ds. Prawno-Organizacyjnych zostanie przyjęty projekt stanowiska.

Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Rada przyjęła porządek dzienny posiedzenia. Nie słyszę sprzeciwu.

Stwierdzam, że Rada przyjęła porządek dzienny posiedzenia.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Przechodzimy do rozpatrzenia punktu pierwszego porządku dziennego – „Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2023".

Proszę o zabranie głosu panią minister Katarzynę Łażewską-Hrycko – głównego inspektora pracy.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Mam zaszczyt przedstawić „Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2023". Będzie to drugi rok realizacji 3-letniego „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2022 – 2024". Dokument, który prezentujemy jest efektem wnikliwej analizy doświadczeń z działalności kontrolnej i prewencyjnej Państwowej Inspekcji Pracy w poprzednich latach, a także głosów partnerów społecznych i sygnałów wielu środowisk zaangażowanych w szeroko pojętą ochronę pracy. To odpowiedź na wyzwania, jakie stawia przed nami dzisiejsza rzeczywistość, otoczenie społeczno-gospodarcze oraz zmieniające się przepisy.

W 2023 r. Państwowa Inspekcja Pracy planuje przeprowadzić 60 tys. kontroli, a różnymi formami działań prewencyjnych obejmie przynajmniej 35 tys. podmiotów – praco-

dawców i przedsiębiorców, pracowników, rolników indywidualnych, uczniów, studentów i innych. Tradycyjnie filarem aktywności urzędu będzie rozpatrywanie skarg pracowników. Ich liczba utrzymuje się na wysokim poziomie, co jest sygnałem nie tylko niepokojącej sytuacji w sferze ochrony pracy, lecz także wzrastającej świadomości prawnej pracowników szukających wsparcia u organów inspekcji pracy. W 2023 r. będziemy zwracać szczególną uwagę na problem mobbingu.

Uzupełnieniem tej formy działalności będą porady prawne, bezpłatnie świadczone przez nasz urząd. Ze względu na liczne zmiany w prawodawstwie pracy (także w związku z dostosowywaniem do uregulowań Unii Europejskiej) ta forma działalności będzie kontynuowana i rozszerzana.

Na lata 2022 – 2024 na szczeblu krajowym zostały przyjęte trzy priorytety w działalności Państwowej Inspekcji Pracy: strategia kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego, strategia kontroli zagrożeń środowiska pracy czynnikami chemicznymi oraz strategia wzmożonego nadzoru nad zakładami pracy. Szeroko zakrojone, długofalowe działania kontrolne, doradcze i informacyjne w wymienionych obszarach strategicznych mają na celu wyegzekwowanie trwałej poprawy warunków pracy.

Czynności kontrolne podejmowane przez inspektorów pracy, w tym wydawane środki prawne będą miały na celu usunięcie bezpośrednich zagrożeń wypadkowych oraz ograniczenie wpływu niebezpiecznych i szkodliwych czynników środowiska pracy na pracowników i inne osoby pracujące. Kontrole i wydawane decyzje administracyjne przyczynią się do zmniejszenia ryzyka wystąpienia wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wyeliminują niebezpieczne metody pracy i niewłaściwą organizację pracy, poprawią jej ergonomię celem ograniczenia przeciążeń układu mięśniowo-szkieletowego. Spowodują także prawidłowe przygotowanie pracowników do pracy, wyposażenie stanowisk pracy w niezbędne środki ochrony zbiorowej, a osoby pracujące – w wymagane środki ochrony indywidualnej.

W 2023 r. będziemy realizowali nowe zadania wynikające m.in. ze zmian prawa, w tym zwłaszcza związane z uzyskaniem przez nasz urząd nowych kompetencji. Dotyczy to w szczególności problematyki emerytur pomostowych, pakietu mobilności i pracy zdalnej.

Ze względu na ograniczone środki i zasoby ludzkie, jakimi dysponuje Państwowa Inspekcja Pracy, nadchodzący rok będzie dla nas szczególnie trudny. Będziemy bowiem realizować nie tylko nowe zadania, ale także zadania dotychczasowe w nieco zwiększonej skali w stosunku do 2022 r.

W obszarze bezpieczeństwa pracy działania urzędu skoncentrowane będą na branżach i zakładach pracy, w których występuje zdiagnozowany wcześniej niedostateczny poziom bezpieczeństwa pracy. Przewiduje się kontrole ukierunkowane na likwidację zagrożeń.

Państwowa Inspekcja Pracy będzie konsekwentnie realizowała zadania z zakresu prawnej ochrony pracy. Podobnie jak w latach poprzednich – w związku z utrzymującym się poziomem nieprawidłowości i społecznymi skutkami uchybień – najistotniejsze działania będą skoncentrowane na: kontroli prawidłowości zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, ograniczeniu naruszeń przepisów o czasie pracy oraz wypłacie wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. Aktywność inspektorów pracy – jak w latach poprzednich – obejmie kontrolę przestrzegania ważnych przepisów dotyczących minimalnego wynagrodzenia za pracę i znowelizowanych przepisów ograniczających handel w niedziele.

Państwowa Inspekcja Pracy będzie kontynuować działania z zakresu zwalczania nielegalnego zatrudnienia. Podczas kontroli inspektorzy pracy zweryfikują legalność powierzenia wykonywania pracy zarówno obywatelom polskim, jak i cudzoziemcom. Działania będą ukierunkowane na ujawnianie nie tylko przypadków pracy niezadeklarowanej, tj. świadczonej całkowicie na czarno, ale także zadeklarowanej fałszywie, np. wykonywanej faktycznie w wyższym wymiarze czasu pracy lub za wynagrodzeniem wyższym niż wskazane w umowie o pracę. Zadania kontrolne realizowane będą m.in. w zakładach pracy powierzających pracę cudzoziemcom z tzw. państw trzecich, w szczególności oby-

watelom Ukrainy, którzy przyjechali do Polski w związku z konfliktem zbrojnym toczącym się na terytorium tego państwa.

Uzupełnieniem działań kontrolno-nadzorczych tradycyjnie będą działania o charakterze doradczo-prewencyjnym. Jednym z nich w najbliższych latach będzie kampania informacyjno-edukacyjna adresowana do młodzieży i osób wkraczających na rynek pracy zmierzająca do kształtowania kultury pracy respektującej praworządność. Dostrzegamy potrzebę rozwijania działań na rzecz edukacji młodych osób w celu podnoszenia ich świadomości w dziedzinie bezpieczeństwa pracy, praw pracowniczych jako przyszłych pracowników i pracodawców.

W ramach dobrze znanych i cenionych programów prewencyjnych prowadzonych przez Inspekcję Pracy, inspektorzy pracy i pracownicy merytoryczni dotrą z konkretnym wsparciem do tysięcy podmiotów. Będą to głównie mali i średni pracodawcy mający problemy z dostosowaniem swoich zakładów do wymagań bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia. Inspektorzy zwrócą im uwagę m.in. na zagadnienia związane z prawidłową oceną ryzyka zawodowego.

Działania Państwowej Inspekcji Pracy obejmują także realizację zadań wynikających ze współpracy międzynarodowej. Ważnym elementem jest ochrona pracowników delegowanych oraz kontrole legalności zatrudnienia cudzoziemców.

Przedstawiłam jedynie zarys i skalę planowanej aktywności Państwowej Inspekcji Pracy na 2023 r. Szczegóły będziemy omawiać i prezentować w dalszej części obrad. Wiem, że państwa doświadczenie, profesjonalizm i wrażliwość na kwestie ochrony pracy pozwolą na opracowanie kompleksowej strategii mającej na celu poprawę sytuacji wszystkich osób świadczących pracę, a jej kluczowym elementem będzie Państwowa Inspekcja Pracy i jej program działania. Zaplanowane na przyszły rok zadania przedstawi państwu mój zastępca pan inspektor Jarosław Leśniewski, któremu oddaję głos.

Zastępca głównego inspektora pracy Jarosław Leśniewski:

Jak wspomniała pani minister, 2023 r. będzie drugim rokiem realizowania trzyletniego programu działania PIP na lata 2022 – 2024. W przyszłym roku planujemy przeprowadzić 60 tys. kontroli, natomiast w ramach zadań koordynowanych centralnie różnymi formami działalności prewencyjnej obejmiemy ponad 35 tys. podmiotów.

Tworząc „Program działania PIP na 2023 r.” bazowaliśmy na obserwacji aktualnych problemów występujących w obszarze ochrony pracy, śledzeniu zmian przepisów w tym zakresie oraz analizie dotychczasowych wyników naszej działalności, a także danych statystyki publicznej dotyczących wypadków przy pracy i osób pracujących w warunkach zagrożenia czynnikami środowiska pracy. Uwzględniliśmy również zalecenia formułowane przez Radę Ochrony Pracy, komisje sejmowe, a także plany działania Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC) i Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, jak i założenia strategii UE na rzecz bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Pani minister wspomniała o trzech głównych priorytetach w działalności Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2022 – 2024. To strategia kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego, strategia kontroli zagrożeń chemicznymi czynnikami środowiska pracy oraz strategia wzmożonego nadzoru nad zakładami pracy.

W 2023 r. będziemy realizowali również nowe zadania wynikające zarówno ze zmian prawa, jak i uzyskaniem przez urząd nowych kompetencji. W tej części prezentacji przedstawię nowe kompetencje oraz zadania kompleksowe, których zakres będzie obejmował bezpieczeństwo i higienę pracy, prawną ochronę pracy oraz legalność zatrudnienia.

Nowe kompetencje związane są przede wszystkim z emeryturami pomostowymi. W związku z nałożeniem na Państwową Inspekcję Pracy – z dniem 1 stycznia 2023 r. – nowych zadań określonych w nowelizacji ustawy o emeryturach pomostowych inspektorzy pracy będą prowadzić kontrole związane z problematyką prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Nowe uprawnienia inspektorów pracy obejmować będą kontrole wykazu stanowisk pracy, na których wykonywane są takie prace. Spowoduje to wzrost liczby kontroli, jak i wydłużenie czasu ich trwania z uwagi na konieczność merytorycznej oceny spełniania przesłanek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Niejednokrotnie

będzie konieczne uprzednie wydanie decyzji dotyczących wykonania badań i pomiaru czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy. Ze wzrostem liczby i zakresu kontroli będzie wiązać się zwiększenie liczby wydawanych decyzji w tym zakresie. Bowiem dopiero po uprawomocnieniu się decyzji dotyczącej wykazu możliwe będzie prowadzenie postępowania administracyjnego (poprzedzonego najczęściej postępowaniem kontrolnym) dotyczącego wpisania pracownika do ewidencji. Musimy również zakładać, że prawdopodobnie wzrośnie też liczba odwołań od decyzji i skarg do sądów administracyjnych.

Nowe kompetencje to również pakiet mobilności, jak i delegowanie pracowników w sektorze transportu drogowego. Z chwilą wejścia w życie odpowiednich regulacji krajowych implementujących dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/1057 z dnia 15 lipca 2020 r. ustanawiającej przepisy szczególne w odniesieniu do dyrektyw dotyczących delegowania pracowników, kontroli Państwowej Inspekcji Pracy podlegać będą przewoźnicy drogowi delegujący kierowców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo z terytorium RP oraz delegowani kierowcy. Zadania Państwowej Inspekcji Pracy dotyczące kontroli prawidłowości delegowania lub warunków zatrudnienia kierowcy delegowanego realizowane będą w odniesieniu do zagranicznych firm transportowych (w tym także z siedzibą w tzw. państwach trzecich) i kierowców realizujących na terytorium RP określone operacje transportowe w trybie delegowania do czasowego wykonywania pracy na terenie Polski. Czynności kontrolne realizowane będą z uwzględnieniem informacji przekazanych przez Inspekcję Transportu Drogowego, związanych z delegowaniem kierowców w sektorze transportu drogowego na terytorium RP, na podstawie złożonych do Państwowej Inspekcji Pracy dokumentów notyfikujących fakt delegowania oraz skarg pracowników delegowanych.

Jak wspominaliśmy, jednym z priorytetów działalności PIP na lata 2022 – 2024 jest strategia kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego. To kluczowa strategia. W jej ramach obejmiemy nadzorem budowy o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa. Przeprowadzimy kontrole w zakresie eliminowania zagrożeń w budownictwie. Ocenimy przestrzeganie przez pracodawców przepisów bhp podczas prac wykonywanych żurawiami wieżowymi i szybkomontującymi. Przeprowadzimy także kontrole tzw. krótkotrwałych robót budowlanych.

Jeśli chodzi o zadania kompleksowe, to chciałbym zwrócić uwagę na kompleksowe podejście do kontroli poszczególnych branż. Przede wszystkim kontrole w podmiotach leczniczych, które ukierunkowane będą na ocenę stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy – w szczególności zagadnień wymagających zintensyfikowania czynności kontrolnych ze względu na zagrożenia dla zdrowia i życia pracujących. Te kontrole zweryfikują również realizowanie przez pracodawców obowiązku ograniczania możliwego wpływu zagrożeń mutagennych i teratogennych na pracujących w podmiotach leczniczych, które występują podczas przygotowywania, podawania oraz przechowywania leków cytostatycznych.

Kolejna ważna branża – to górnictwo. W zakładach górniczych oraz firmach świadczących usługi dla górnictwa inspektorzy zwrócą szczególną uwagę na zagadnienia dotyczące ewidencji czasu pracy, zachowania zasady przeciętnie pięciodniowego tygodnia czasu pracy, zapewniania pracownikom odpoczynku dobowego i tygodniowego, zapewniania co najmniej raz na 4 tygodnie niedzieli wolnej od pracy, organizowania pracy w skróconych normach czasu pracy ze względu na warunki klimatyczne, a także pracy w godzinach nadliczbowych w warunkach przekroczenia NDS i NDN. Pamiętamy również o kontrolach bezpieczeństwa i higieny pracy, w których szczególna uwaga zostanie zwrócona na nieprawidłowości mogące skutkować zagrożeniami dla życia i zdrowia pracowników.

Zadania kompleksowe obejmą również placówki handlowe. W tych podmiotach oprócz zagadnień prawnej ochrony pracy będziemy weryfikować przestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre w inne dni.

Kolejną branżą jest produkcja rolna. Celem kontroli będzie dokonanie oceny warunków i zasad wykonywania określonych prac przez osoby zatrudnione w podmiotach związanych z produkcją rolną (produkcja roślinna, zwierzęca).

Kontrole kompleksowe obejmą także zakłady mleczarskie. W tych zakładach zweryfikujemy organizację procesów pracy na liniach produkcyjnych wytwarzających określone wyroby mleczarskie, pracę w magazynach, w tym organizację ruchu pieszego i kołowego oraz podczas prowadzenia transportu wewnątrzzakładowego z wykorzystaniem maszyn i urządzeń ograniczających ręczne przemieszczanie towarów.

Pamiętamy również o pierwszej kontroli. Pierwsza kontrola – jako oferta PIP dla nowo powstałych małych firm – na stałe wpisała się do portfolio urzędu. Dostrzegając potrzebę wsparcia pracodawców, którzy dopiero poznają zakres swoich obowiązków i odpowiedzialności wobec zatrudnianych osób, będziemy prowadzili działania kontrolne w oparciu o formułę instruktażowo-doradczą, motywując nowych pracodawców do przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp i legalności zatrudnienia.

Zadaniem kompleksowym jest również badanie skarg wpływających do Państwowej Inspekcji Pracy. W 2023 r. szczególną uwagę chcemy zwrócić na skargi dotyczące problematyki mobbingu.

Przechodzę do omówienia zadań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. To przede wszystkim nasza druga strategia – strategia kontroli zagrożeń chemicznych w środowisku pracy. Prowadzone kontrole dotyczyć będą ekspozycji pracowników na niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia czynniki chemiczne w środowisku pracy, w tym sprawdzenia spełniania przez pracodawców obowiązków nałożonych przez unijne rozporządzenia i przepisy.

Jednym z priorytetów będzie zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy pracownikom narażonym na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Kontrole dotyczyć będą również różnorodnych produktów biobójczych.

Kolejne zadania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy – to organizacja prac związanych z zagrożeniem wybuchem. Weryfikacji podlegać będzie głównie prawidłowość wdrożenia procedur bezpieczeństwa zapobiegających wybuchom oraz działań podejmowanych przez pracodawców w celu zapewnienia ochrony przed skutkami wybuchów.

Bhp przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków w zakładach komunalnych, i tu sprawdzeniu podlegać będzie rodzaj stosowanych chemikaliów oraz sposób prowadzenia procesów związanych z uzdatnianiem wody lub oczyszczaniem ścieków, poziom narażenia pracowników na substancje i mieszaniny chemiczne oraz środki zapobiegawcze stosowane przez pracodawców w celu ochrony zdrowia i życia osób pracujących.

Od lat realizujemy zadanie i w przyszłym roku też będziemy je realizować: przestrzeganie przepisów bhp, o których mowa w ustawie o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych.

Poziom bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych w warunkach mikroklimatu gorącego i zimnego, to nowe zadanie, które zaplanowaliśmy do kontroli w 2023 r. Jeżeli chodzi o mikroklimat gorący, to kontrole przeprowadzimy w hutach, kopalniach, piekarniach, natomiast w przypadku mikroklimatu zimnego: w magazynach chłodniczych, w mroźniach.

Ostatni temat, to problematyka dotycząca zagrożenia hałasem i drganiami mechanicznymi.

Kolejne zadania stawiane inspektorom pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy – to kontrole przestrzegania przepisów bhp podczas usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych i przemysłowych. Będziemy kontynuować działania kontrolne i prewencyjne w tym zakresie.

Natomiast nowy temat, na który chciałem zwrócić uwagę, to trzeci nowy temat w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, tj. przestrzeganie przepisów bhp przy wykonywaniu prac spawalniczych. Rozwój i powszechne stosowanie nowoczesnych technologii spawalniczych wykorzystujących nowe materiały, techniki laserowe, czy osłonę gazów

szlachetnych, pociąga za sobą nowe zagrożenia, a co za tym idzie, konieczność zapobiegania narażeniu na fizyczne i pyłowe czynniki środowiska pracy.

Nowelizacja ustawy – Prawo energetyczne, która weszła w życie w lipcu 2021 r., a także zmiany w zakresie zasad organizacji prac oraz eksploatacji urządzeń energetycznych, jakie wynikają z wejścia w życie rozporządzenia ministra energii z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych oraz rozporządzenia ministra klimatu i środowiska z dnia 1 lipca 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci, które weszło w życie w dniu 3 lipca 2022 r. uzasadniają konieczność dokonania kompleksowej oceny zasad organizacji bezpiecznej pracy w spółkach z obszaru wytwarzania i dystrybucji energii. Inspektorzy przeprowadzą również – wynikające z ustawy Prawo energetyczne – kontrole w zakresie posiadania koncesji dotyczących paliw ciekłych.

Kolejne zadania z dziedziny bhp to kontrole w zakresie robót prowadzonych na infrastrukturze kolejowej, co jest związane z licznymi wypadkami. Ocenimy również bezpieczeństwo i higienę pracy operatorów wózków jezdniowych i innych osób uczestniczących w pracach transportowych. Ponadto, inspektorzy skoncentrują swoje działania na obszarach istotnych dla zapewnienia bezpieczeństwa w pracy, szczególnie na organizowaniu prac na powierzchniach leśnych. W tym przypadku skontrolujemy prowadzenie ścinki drzew wyłącznie bezpiecznymi technikami, wyposażenie pracowników w niezbędne oraz prawidłowo dobrane środki ochrony osobistej oraz odzież i obuwie robocze, a także prawidłowości ograniczania wpływu niebezpiecznych i szkodliwych czynników środowiska pracy na pracujących.

Istotnym zagadnieniem, na które również zwracała uwagę pani minister, jest badanie przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy. To jedno z priorytetowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy. Swoje działania skoncentrujemy na wypadkach, którym ulegają osoby zatrudnione na innej podstawie niż stosunek pracy oraz cudzoziemcy.

W przyszłym roku uzupełniliśmy zakres kontroli o bezpieczeństwo w gospodarce morskiej. Kontrolami obejmiemy zarówno przedsiębiorstwa gospodarki morskiej, jak i przedsiębiorstwa żeglugi śródlądowej. Będą one prowadzone na terenie stoczni produkcyjnych, remontowych oraz w halach produkcyjnych i na placach montażowych w zależności od etapów zaawansowania budowy (przebudowy/remontu) jednostek. Czynności kontrolne będą prowadzone także na jednostkach pływających oraz w siedzibach armatorów. Będziemy również oceniać zgodność budowy i stanu technicznego jednostek z przepisami bhp.

Kończąc omawianie zagadnień dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy chciałbym wskazać na standardowe, realizowane od lat przez Państwową Inspekcję Pracy zadania wynikające z ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Będziemy weryfikowali poprawność danych zawartych w druku ZUS IWA. Będziemy również prowadzili kontrole dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej, zakładach aktywności zawodowej oraz zakładach otwartego rynku pracy.

Inspektorzy prowadzić będą kontrole z zakresu nadzoru rynku. Skontrolują m.in. maszyny i urządzenia, środki ochrony indywidualnej, a nawet wyroby pirotechniczne. W 2023 r. szczególnym nadzorem obejmiemy maszyny i rękawice ochronne. Będziemy kontynuować kontrole podmiotów o wysokiej skali zagrożeń zawodowych.

Drugi blok, który chciałbym omówić to prawna ochrona pracy. Jak wspominała pani minister, w tym obszarze od lat naszym priorytetem są kontrole związane z przestrzeganiem przepisów o czasie pracy oraz wypłacie wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. W 2023 r. – to jest novum – szczegółowo zbadamy czas pracy osób zatrudnionych na stacjach paliw oraz drużyn trakcyjnych, drużyn konduktorskich i obsługi pociągów. W ramach „Krajowej strategii kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców na lata 2023 – 2024" Państwowa Inspekcja Pracy będzie prowadzić na terenie przedsiębiorstw transportowych kontrole obejmujące swym zakresem w szczególności czas jazdy, czas postoju.

Pamiętamy o naszych priorytetowych działaniach dotyczących zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy.

Będziemy nadal prowadzić kontrole w placówkach oświatowych: przedszkolach, szkołach podstawowych, zespołach szkół, liceach, technikach, ośrodkach szkolno-wychowawczych. Podobnie jak w latach ubiegłych będziemy kontrolować przestrzeganie przepisów o pracowniczych planach kapitałowych, w tym obowiązek zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK, jak i dokonywania wpłat do PPK. Będziemy także sprawdzać przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudniania młodocianych oraz zatrudniania dzieci do lat 16. Jesteśmy przygotowani na kontrole pracy zdalnej. Po wejściu w życie przepisów Kodeksu pracy podejmiemy się tych działań w zakresie sprawdzenia przestrzegania przez pracodawców nowo wprowadzonych przepisów dotyczących pracy zdalnej.

Trzeci blok, to legalność zatrudnienia. Będziemy prowadzili kontrole legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich i cudzoziemców, głównie z państw trzech zarówno pod kątem pracy niezadeklarowanej, jak i zadeklarowanej fałszywie. Przeprowadzimy kontrole w agencjach zatrudnienia. Pamiętajmy, że temat jest ważny, szczególnie w kontekście pracy tymczasowej. Szczególną uwagę zwrócimy na zawieranie umów cywilnoprawnych w tych podmiotach, jak również problematykę obchodzenia przepisów ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych, zwłaszcza poprzez zastępowanie pracy tymczasowej outsourcingiem. O pakiecie mobilności i transporcie drogowym już wspomniałem.

Zadania prewencyjno-promocyjne. Oprócz działań o charakterze kontrolno-nadzorczym pamiętamy o prewencji wypadkowej i szeroko rozumianej promocji kultury bezpieczeństwa pracy. W 2023 r. kontynuowane będą działania na rzecz edukacji młodzieży – szkolnej i akademickiej – w zakresie prawa i bezpieczeństwa pracy w ramach ogólnopolskiej kampanii „Legalna praca". Państwowa Inspekcja Pracy będzie prowadzić inicjatywy szkoleniowe, doradcze, informacyjne z wykorzystaniem środków masowego przekazu, upowszechniające przekaz kampanii. Ponadto, w szkołach i uczelniach będzie kontynuowany program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa".

Ważnymi adresatami działań Państwowej Inspekcji Pracy są mali i średni przedsiębiorcy. To do nich będzie adresowany program „Efektywne zarządzanie ryzykiem zawodowym". Z myślą o najmniejszych przedsiębiorcach będzie kontynuowany program „Zdobądź Dyplom Państwowej Inspekcji Pracy". A ofertę dla pracodawców uzupełni program profilaktyczny „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy".

W ramach swoich ustawowych działań Państwowa Inspekcja Pracy pamięta o rolnictwie indywidualnym. Będziemy realizować przedsięwzięcia w ramach ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym. Istotnym elementem poprawy profilaktyki wypadkowej osób związanych z rolnictwem będą – jak co roku – wizytacje gospodarstw rolnych i miejsc wykonywania prac polowych. W celu popularyzacji wiedzy o zagrożeniach w gospodarstwach rolnych Państwowa Inspekcja Pracy – jak co roku – będzie organizować szkolenia, prelekcje, konkursy dla rolników i ich rodzin oraz osób mieszkających na wsi. Te wszystkie inicjatywy realizujemy zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z naszymi partnerami.

Będziemy realizować działania prewencyjno-promocyjne na rzecz obywateli Ukrainy w zakresie legalnej pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podobnie jak w latach ubiegłych, uzupełnieniem naszej działalności edukacyjnej będą ogólnopolskie konkursy i konferencje tematyczne, a także udostępnianie wszystkim zainteresowanym publikacji i materiałów do samokształcenia. Planowane jest również uczestnictwo naszych przedstawicieli w spotkaniach, targach, wystawach branżowych i wszystkich innych miejscach, w których możemy promować bezpieczeństwo i higienę pracy.

W 2023 r. zaplanowaliśmy kolejną edycję konkursu „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej". Przypomnę, że będzie to XXX, jubileuszowa edycja tego konkursu, w którym nagradzamy pracodawców wpływających na rozwój kultury bezpieczeństwa, którzy łączą sukces ekonomiczny z troską o bezpieczeństwo i dobrostan pracowników. Będziemy także kontynuować przyznawanie nagrody im. Haliny Krahelskiej oraz konkurs na najaktywniejszego społecznego inspektora pracy. To są formy doceniania osób

realizujących służbę społeczną i zaangażowanych w działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy w naszym kraju.

Omówiłem cztery podstawowe grupy zagadnień. Chciałbym również wspomnieć o zadaniach własnych okręgowych inspektoratów pracy. Integralną częścią programu działania Państwowej Inspekcji Pracy są także zadania, które typują poszczególne okręgowe inspektoraty pracy, wynikające z ich specyfiki i sytuacji lokalnej. Te zadania są realizowane samodzielnie przez okręgowe inspektoraty pracy bądź we współpracy z kilkoma inspektoratami. Wymienię tylko kilka: poprawa przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, legalności zatrudnienia w podmiotach prowadzących działalność handlowo-usługową w regionach turystycznych, przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp, w przychodniach i gabinetach weterynaryjnych, bezpieczeństwo i higiena pracy przy eksploatacji maszyn w zakładach produkcyjnych, przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp oraz legalności zatrudnienia w piekarniach i cukierniach. Na prezentowanych slajdach wymieniono wszystkie zadania własne okręgowych inspektoratów pracy w 2023 r., wynikające z ich specyfiki, które nie znalazły się w programie centralnym.

Pamiętamy również o współpracy międzynarodowej, o czym wspominała też pani minister. To aktywne działanie w Komitecie Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC). Angażujemy naszych ekspertów w prace grup merytorycznych Komitetu. Kontynuowana będzie współpraca w zakresie wymiany ekspertów w ramach Grup Współpracy Administracyjnej (ADCO). Wspomnę tylko o grupie ds. maszyn. Będzie również kontynuowana współpraca z Europejskim Urzędem ds. Pracy (ELA) na rzecz skutecznego egzekwowania przepisów w zakresie mobilności pracowników. Planujemy wzmocnić współpracę z niektórymi naszymi partnerami, głównie w obszarze legalności zatrudnienia, delegowania pracowników. Mam na myśli wspólne inicjatywy z Niemcami, Austrią, Czechami, Francją, Holandią. Będziemy również kontynuowali nasze zaangażowanie w kolejną edycję projektu eurodelegowanie. Państwowa Inspekcja Pracy planuje także dalszą współpracę z naszymi partnerami z Czech, Słowacji i Węgier w ramach Grupy Wyszehradzkiej.

Realizacja zadań PIP odbywa się często we współpracy z organami administracji publicznej, jednostkami samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, organami nadzoru i kontroli warunków pracy, instytucjami działającymi w sferze ochrony pracy oraz placówkami naukowo-badawczymi. Jak co roku będziemy reagować na zgłaszane problemy, głównie na sygnały ze strony organizacji związkowych, dotyczące naruszania przepisów prawa pracy, w tym bhp.

Podsumowując nasze priorytety na 2023 r., to – jak wspominaliśmy – trzy strategie: budownictwo, czynniki chemiczne i wzmożony nadzór. W zakresie prawnej ochrony pracy, to przede wszystkim przepisy o czasie pracy oraz – co wynika głównie ze skarg – wypłata wynagrodzenia za pracę, kontrola prawidłowości zawierania umów cywilnoprawnych oraz nowe zadanie: emerytury pomostowe. W zakresie legalności zatrudnienia, to przede wszystkim legalność zatrudnienia cudzoziemców, w tym obywateli Ukrainy w związku z wojną za naszą wschodnią granicą. Wszystkie działania kontrolne realizowane przez Państwową Inspekcję Pracy w 2023 r. będą wspierane działaniami informacyjnymi, prewencyjnymi i promocyjnymi. Dziękuję za uwagę. Jesteśmy do dyspozycji członków Rady.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Oczekujemy na uwagi i sugestie Rady.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Dziękuję za przedstawienie „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2023”. Wszyscy jesteśmy pod wrażeniem prezentacji i liczby zagadnień, które pojawiły się. Graficzna formuła pozwoliła nam lepiej zapoznać się z poruszonymi kwestiami. Pewien niepokój dotyczył tego, czy Państwowa Inspekcja Pracy sprosta tak wielkiej liczbie zagadnień i problemów. Choć wszyscy jesteśmy przekonani, że PIP poradzi sobie najlepiej jak tylko można. Mamy świadomość wynikającą z doświadczeń ostatnich lat, że wszelkie plany w nadzwyczajnych okolicznościach mogą ulegać modyfikacji. Pande-

mia COVID-19 udowodniła, że mogą zmienić się również priorytety i pojawić się nowe, nadzwyczajne zadania i obowiązki. Myślę, że w związku ze zbliżającymi się świętami i nowym rokiem powinniśmy sobie życzyć, żeby nie było tych nadzwyczajnych zdarzeń, żebyśmy mogli pracować w trybie zaplanowanym i spokojnym.

Otwieram dyskusję.

Kto z państwa chciałby zabrać głos?

Pan senator Michał Seweryński, proszę.

Członek Rady Ochrony Pracy Michał Seweryński:

Przedłożony program stanowi imponujący zestaw zamiarów. Oby wszystkie były z powodzeniem zrealizowane. Wtedy zapewne ochrona pracy w Polsce byłaby na dobrym poziomie. Zastanawiam się, biorąc pod uwagę wcześniejsze wypowiedzi przedstawicieli Państwowej Inspekcji Pracy, czy nie należałoby pomyśleć o stanie kadrowym PIP. Najpierw należałoby dokonać przeglądu organizacyjnego. Bez zastanowienia się nad problemem stanu kadrowego, prawnego i pozycji Państwowej Inspekcji Pracy nie będzie można dokonać zmian w tej dziedzinie. Czyli musi być taki rok w działalności Inspekcji Pracy, w którym znajdzie się miejsce na oceny własnego statusu, pozycji, kompetencji, a najogólniej mówiąc statusu prawnego Państwowej Inspekcji Pracy pod kątem jego skuteczności.

Pamiętam, że kilkakrotnie pojawiały się opinie, że stan kadrowy Państwowej Inspekcji Pracy jest niedostateczny, że trzeba zwiększyć zatrudnienie biorąc pod uwagę ogrom zadań. Zmieniają się formy zatrudnienia, to czy nie powinny im odpowiadać nowe formy kontroli? Kiedyś trzeba postawić to pytanie. Sądzę, że Państwowa Inspekcja Pracy powinna powołać zespół, który przygotuje uwagi i propozycje w tej sprawie, żeby w przyszłości można było przedstawić konkretne propozycje. Ale na to powinno znaleźć się miejsce w którymś z planów działania na kolejny rok. Powołamy zespół do oceny skuteczności i wielu innych elementów składających się na siłę i skuteczność Państwowej Inspekcji Pracy. Status prawny i stan faktyczny zatrudnieniowo-osobowy powinny być przedmiotem refleksji własnej Państwowej Inspekcji Pracy. Stąd celowe jest powołanie przez PIP zespołu, który przygotowałby materiał w tej sprawie.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Wydaje mi się, że coroczne sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy za kolejne lata kończą się wnioskami, które stanowią pewną namiastkę tego, czego – jak mi się wydaje – pan profesor oczekuje.

Chciałbym też zwrócić uwagę, że w planie pracy Rady na przyszły rok umieściliśmy propozycję pana profesora dotyczącą badania skarg i wniosków zgłaszanych do Państwowej Inspekcji Pracy w latach 2020 – 2022. To przeglądowy temat zmierzający w kierunku analizy funkcjonowania Inspekcji Pracy.

Proszę panią minister o odniesienie się do propozycji pana profesora.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Te propozycje są bardzo cenne. Nie umieszczamy tych wniosków w programie działania, co nie oznacza, że nie dokonujemy na bieżąco takiej analizy. W ubiegłym roku, jak państwo pamiętacie, przygotowaliśmy obszerny materiał dotyczący sytuacji kadrowo-płacowej w Państwowej Inspekcji Pracy. Kontynuowane były prace nad wypracowaniem nowego modelu zarówno kształcenia kadr Państwowej Inspekcji Pracy, jak i pozyskiwania kandydatów do pracy. Podejmowaliśmy również działania mające na celu pozyskanie większej puli środków na podwyżkę wynagrodzeń i wzmocnienie finansowe pracowników naszego urzędu, abyśmy mogli bardziej efektywnie pozyskiwać wysoko wykwalifikowanych pracowników z rynku pracy. W tym miejscu dziękuję Radzie za udzielone nam poparcie w tych dążeniach

Jak państwo wiecie, na etapie prac legislacyjnych ten nasz postulat nie został uwzględniony. Projektowana podwyżka dla pracowników naszego urzędu jest na poziomie 7,8%, czyli na poziomie wskaźnika dla całej administracji publicznej. Nawet jeżeli nie umieszczamy kwestii wewnętrznych dotyczących funkcjonowania urzędu w planie pracy na dany rok, to nie oznacza, że nie zajmujemy się tymi zagadnieniami.

Natomiast jeśli chodzi o kwestię całościowego spojrzenia na Państwową Inspekcję Pracy, to przez ubiegły rok intensywnie pracowaliśmy nad rekomendacjami dotyczącymi zmian w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie skuteczności i efektywności naszego działania. Mamy gotowe propozycje zmian i rekomendacje w tym zakresie. Ale trzeba pamiętać, że musimy znaleźć przestrzeń na to, żeby ewentualne zmiany w tym względzie mogły być procedowane. Jeżeli Rada będzie zainteresowana tymi rekomendacjami, to jak najbardziej jesteśmy gotowi do ich przedstawienia.

Dyrektor Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego dr hab. inż. Wiktor M. Zawieska:

Podzielam opinię przedmówcy o imponującym programie. Odnoszę wrażenie, że w dwóch obszarach sporządzaliśmy go wspólnie. Chodzi o obszar kontroli i zadań prewencyjno-promocyjnych. Z przyjemnością i wielką uwagą słuchałem wystąpienia pana inspektora Leśniewskiego. Mam w pamięci doświadczenia naszego instytutu podczas przygotowywania VI etapu programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy", który rozpocznie się w przyszłym roku. Myślę o analizie problemów i wyzwań.

Program kontroli jest swego rodzaju „strzałem w dziesiątkę", jeśli chodzi o newralgiczne obszary, wypadkogenne albo skutkujące innymi konsekwencjami dla zdrowia. Mówię m.in. o ocenie ryzyka zawodowego, mikroklimacie, hałasie. To newralgiczne obszary. Wypada cieszyć się i pogratulować, że Inspekcja Pracy dostrzega konieczność przeprowadzania kontroli w tych obszarach i stosowania działań prewencyjnych, które przyniosą zmianę. Za to bardzo dziękuję.

Jeśli chodzi o drugi obszar, czyli działania prewencyjno-promocyjne, to w sposób szczególny chciałbym zwrócić się do pani minister i wszystkich państwa, jako że mamy historyczną chwilę tzn. kończymy V etap programu wieloletniego. Bogactwo produktów i opracowań poczynając od narzędzi o kluczowym znaczeniu, jakim jest np. prawidłowa ocena ryzyka zawodowego, która skutkuje szansą na zmniejszenie wypadków przy pracy i innych strat do różnego rodzaju rozwiązań programowych, komputerowych i technicznych. Należy też wspomnieć o ogromnej liczbie materiałów informacyjnych i edukacyjnych. Historyczna chwila polega na tym, że mamy szansę połączyć nasze wysiłki i uzyskać efekt synergii w postaci naszego wspólnego zaangażowania w wykorzystanie tych produktów w znacznie większej niż dotychczas skali. Nasze materiały i opracowania Państwowej Inspekcji Pracy są doskonałe. Gdybyśmy połączyli te dwie doskonałości i siły do ich wprowadzania, to efekt byłyby niesłychanie pozytywny i skala tych oddziaływań znacznie większa niż gdybyśmy działali osobno.

Zgłaszam gotowość naszego instytutu do takiego działania. Udostępnimy nasze materiały, programy prewencyjne i edukacyjne oraz inne opracowane przez nas narzędzia. Zapraszam do współpracy w ich wdrażaniu. Zakresy naszego działania niejednokrotnie pokrywają się. Dlatego wskazane jest połączenie naszych sił w tym zakresie. Dziękuję za przedstawiony program. Mam nadzieję, że będzie to nasz wspólny program.

Na uwagę zasługuje fakt, że osoby świadczące pracę w ramach nowych form zatrudnienia stanowiły niemal 31% wszystkich osób świadczących pracę w kontrolowanych podmiotach, w tym stanowiły niemal połowę osób zatrudnionych w kontrolowanych podmiotach w ramach stosunku pracy.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Wojtyła:

Podzielam opinię o znakomicie przygotowanym od strony formalnej i merytorycznej programie. Ale patrzę na niego z pewną troską. Zakres zadań, które przyjmuje Państwowa Inspekcja Pracy jest niezwykle szeroki. Mam wątpliwość, czy tak szeroki zakres jest realny do zrealizowania. Bowiem przyjmuję, że program jest deklaracją działań, które są realne do wykonania i PIP zobowiązuje się wykonać je. Sądzę, że z pewnej ostrożności dobrze byłoby nieco skomprymować ten program.

Jest pewne wyjście z tego impasu polegające na przyjęciu, że ten program – tak go zresztą odbieram – ma charakter ramowy. Mogą być różne natężenia aktywności, które będą mieścić się w tych ramach, a jakie zdarzenia mogą mieć miejsce, w jakim czasie będzie się można nimi zająć, to do końca trudno przewidzieć. Stąd formuła ramowego charakteru jest tu bardzo ważna i ewentualnie tłumacząca pewne niemożliwości jego realizacji.

Liczba zaplanowanych kontroli – 60 tys., o ile dobrze odnotowałem – jest imponująca. Przy czym do tego prawdopodobnie będą dochodzić kontrole będące wynikiem postępowań skargowych, zatem ta liczba ulegnie zwiększeniu. Przy zasobie kadrowym, którym dysponuje Państwowa Inspekcja Pracy jest to dla niej niezwykle trudne do zrealizowania. Dlatego byłbym ostrożny w formułowaniu tych wielkości, żeby nie było potrzeby tłumaczenia, dlaczego coś nie zostało zrealizowane, nie patrząc na to jakie było ambitne założenie w tym zakresie. Powinniśmy przyjąć ten dokument. Potraktować go ramowo, żeby uniknąć w przyszłości ścisłego rozliczania czy dany punkt został zrealizowany czy nie.

Druga rzecz, do której zachęcałbym Inspekcję Pracy, to wpływ na rozwiązania legislacyjne. Mam przed sobą projekt zmian w Kodeksie pracy, który reguluje liczne problemy. Nie sądzę, żeby było najlepszym pomysłem legislacyjnym wprowadzenie w jednym dokumencie licznych zmian o różnej materii np. przeciwdziałania alkoholizmowi i kwestie pracy zdalnej. Proces legislacji tej ustawy jest już bardzo zaawansowany, bo jest rozpatrywana przez Senat, który nie zgłasza licznych poprawek. Zatem ustawa wejdzie w życie w tym brzmieniu. Dokument, który mam przed sobą liczy 68 stron. Jeżeli te 68 stron zostanie włączone do Kodeksu pracy, to będzie tekst zbliżony do obecnej objętości. Nie ulega wątpliwości, że liczne zmiany, które są tam wprowadzone stworzą duże trudności interpretacyjne, wiele zapytań itp. Przygotowanie PIP do udzielania pomocy w wykładni tych przepisów wymaga odpowiedniego zaplecza.

Sądzę, że w prezentowanym dzisiaj programie należałoby dopisać, że te zadania są możliwe do wykonania pod warunkiem wzmocnienia Państwowej Inspekcji Pracy, a zdaje się, że w części budżetowej sprawa jest już przesądzona, bo przy tych nakładach zrealizowanie tak ambitnego programu będzie bardzo trudne. Mając wysokie uznanie dla sprawności działania PIP, obawiam się, że państwo biorą na siebie zbyt wielki ciężar, który trudno będzie udźwignąć. W każdym razie będziemy trzymali kciuki.

Jest jeszcze jedna rzecz. Mianowicie, szereg ośrodków prowadzi podobne badania różnych obszarów dotyczących ochrony pracy. Sądzę, że Państwowa Inspekcja Pracy powinna z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy spełniać rolę koordynatora czy inicjatora pewnych badań. Zwracam uwagę na możliwości stwarzane przez projekty NCBR czy NCN, które mogłyby realizować projekty, o których wspominał pan prof. Zawieska. Chodzi o to, żeby front podmiotów realizujących określone zadania, inspirowane przez Inspekcję Pracy był szerszy.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Sądzę, że pan prof. Wojtyła wyraził niepokoje, które przewinęły się w dzisiejszych wystąpieniach. Liczba zadań zawartych w programie działania jest tak duża, że powoduje pewien niepokój co do sprostania tym wyzwaniom. Na to nakłada się niepokój dotyczący ewentualnego wystąpienia okoliczności nadzwyczajnych. Bardzo celna była uwaga o ustawie o pracy zdalnej. Nie pamiętam jaki był termin wejścia w życie, ale przypuszczam, że po trzech miesiącach od opublikowania w Dzienniku Ustaw, znacząca część roku będzie już pod rządami nowej ustawy, jeśli chodzi o pracę zdalną. Z całą pewnością to powinno być uwzględnione w programie działania PIP na przyszły rok.

Sądzę, że dobrym miejscem na te uwagi jest stanowisko Rady, które będziemy przyjmować. Powinniśmy tam zawrzeć wskazanie poprzez dokonanie wyboru pewnych priorytetów, które – zdaniem Rady – powinny przyświecać Państwowej Inspekcji Pracy, a także ewentualnie zasygnalizować kwestię pracy zdalnej i zobligować PIP do uwzględnienia tych uwag w programie działania.

Na początku dyskusji wyraziłem uznanie dla klarownego i uporządkowanego sposobu prezentacji planowanych prac Państwowej Inspekcji Pracy, ale równocześnie wyrażałem pewien niepokój co do możliwości sprostania wszystkim zagadnieniom. Pani minister wspomniała o budżecie. Nasze wysiłki, żeby był korzystniejszy nie okazały się do końca skuteczne. Ale pozostaje nam wierzyć, że mimo to PIP sprosta tym wszystkim zadaniom, które przed nią stoją.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos?

Pani prof. Koradecka proszę.

Zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy prof. Danuta Koradecka:

To rzeczywiście bardzo ważny dzień, kiedy zapoznajemy się z programem działania Inspekcji Pracy na kolejny rok. Drugi ważny dzień jest wówczas, gdy poznajemy sprawozdanie z działalności PIP w poprzednim roku.

Występuje zbieżność tematyczna kilku instytucji realizujących zadania w obszarze ochrony pracy. W przypadku kontroli oprócz Państwowej Inspekcji Pracy, zadania realizuje Państwowa Inspekcja Sanitarna. W czasie pandemii wiele zadań nakładało się. Czy jest współpraca między tymi dwiema istotnymi merytorycznie inspekcjami? Czy macie państwo bezpośredni kontakt? Bo wiele z zagrożeń w poszczególnych sektorach gospodarki bada także Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Myślę, że bardzo ważna jest oferta, którą złożył pan prof. Zawieska. To, co zostało wyprodukowane w postaci broszur, ulotek, poradników, list kontrolnych jest ogromnym dorobkiem ostatnich trzech lat pracy instytutu i współpracujących z nami placówek. Oferujemy ten dorobek Państwowej Inspekcji Pracy, która może, że tak powiem, pójść z tym w teren. Mogą jeszcze powstać wspólne nowe materiały, których opracowanie PIP uzna za celowe. W programie jest bardzo dużo zadań. Potencjał powinien być maksymalnie wykorzystany. Propozycja pana dyr. Zawieski jest zasadna. Myślę, że pani minister z przyjemnością ją przyjmie.

Jeżeli chodzi o przedłożony dokument, to na początku określono, że na lata 2022 – 2024 przyjęto na poziomie centralnym trzy kluczowe priorytety działalności Państwowej Inspekcji Pracy: strategia kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego, strategia kontroli zagrożeń czynnikami chemicznymi środowiska pracy. Tutaj chyba trzeba byłoby dodać „działań prewencyjnych"; strategia kontroli i działań prewencyjnych, podobnie jak w przypadku budownictwa. Bo de facto najważniejsza w tym wszystkim jest prewencja, a nie odnotowywanie przekroczeń czy błędów. Ta zmiana ma nie tylko charakter redakcyjny, ale również logiczny.

Priorytetem, jeśli chodzi o środki ochrony, wymienione są rękawice. To na pewno ważny środek ochrony. Ale dlaczego właściwie znalazł się wśród priorytetów na przyszły rok? Dlaczego tylko rękawice? Czy nie należałoby uwzględnić również innych typów ochron? Np. ochrony słuchu w sytuacji, gdy hałas jest wciąż wiodącym czynnikiem zagrożenia w środowisku pracy. Ok. 0,5 mln osób jest narażonych na przekroczenia norm w tym zakresie.

Chciałam też zwrócić uwagę na nowe zadanie dotyczące emerytur pomostowych. Zaniepokoiło mnie zdanie, w którym jest mowa, że „nowa regulacja ze względu na dodane uprawnienia w zakresie kontroli wykazu spowoduje wzrost liczby kontroli, wydłużenie czasu ich trwania. Niejednokrotnie konieczne będzie uprzednie wydanie decyzji dotyczącej wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych, uciążliwych w środowisku pracy". Emerytury pomostowe wiążą się nie z czynnikami szkodliwymi w środowisku pracy, lecz warunkami pracy, które dla człowieka w wieku przedemerytalnym stanowią zbyt duże obciążenie. To zarówno bardzo ciężka praca fizyczna, dynamiczna lub statyczna, mikroklimat: gorący i zimny. Człowiekowi w wieku przedemerytalnym trudno znieść ekstremalne temperatury. Przy emeryturach pomostowych nie należy używać pojęcia „czynników szkodliwych i uciążliwych", ponieważ Kodeks pracy zakłada, że pracodawca jest zobowiązany utrzymać wartości tych czynników na poziomie NDS i NDN. Jeżeli zaczniemy badać poziom hałasu czy czynników chemicznych i na tej podstawie wyciągać wnioski dotyczące emerytury pomostowej, a takie naciski mogą pojawiać się ze strony zakładów i załóg, to wkroczymy w bardzo niebezpieczny obszar. Czyli przywrócilibyśmy tzw. dodatki szkodliwe i przy kolejnych kontrolach pracownicy stwarzaliby takie warunki, które uzasadniałyby przyznanie takiego dodatku. O emeryturach pomostowych nie mówimy w aspekcie szkodliwości, uciążliwości, lecz w aspekcie tych zjawisk, które dla człowieka w wieku przedemerytalnym są zbyt dużym obciążeniem. Nasz instytut opracował poradnik na ten temat. Myślę, że będzie można go wykorzystać. Możemy także zorganizować szkolenia dla grupy inspektorów, jeżeli pani minister wyrazi takie życzenie. A poradnik powinien trafić do inspektorów pracy, aby nie wywoływać w zakładzie pracy nadziei, że pracownicy wymienią wszystkie czynniki, które u nich występują i zostaną skierowani na emerytury pomostowe.

Zgadzam się z oceną o wysokiej jakości przedłożonego dokumentu. Ale podzielam też opinię, że realizacja planowanych zadań będzie bardzo trudna. Można tylko życzyć powodzenia.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Wypowiedź pani prof. Koradeckiej, zwłaszcza jej zakończenie, skłaniają mnie do gorzkich refleksji na temat natury ludzkiej, że podobnie jak przy tzw. umowach śmieciowych ludzie często rezygnując z pewnych zabezpieczeń gwarantowanych przez Kodeks pracy, skłonni są akceptować te umowy, także przy emeryturach pomostowych wprowadzenie pewnych kryteriów ze środowiska pracy, mniej lub bardziej szkodliwych, może skłaniać niektórych pracowników do pewnych działań, które będą pogarszały ich otoczenie po to, aby w przypadku odpowiednich badań ułatwić im możliwość skorzystania z dodatkowego świadczenia.

Widzimy tutaj pewien paradoks, że wprowadzanie dodatkowych świadczeń wychodzących naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom pracowników nie musi sprzyjać poprawie warunków pracy w ich otoczeniu, ponieważ będą zainteresowani, żeby w wyniku badań mieć przyznane świadczenia. Tworzenie tego rodzaju zabezpieczeń wymaga dużej ostrożności, żeby one nie stały się przeciwskuteczne. Ta smutna refleksja powinna nam towarzyszyć. Musimy mieć świadomość również takich mechanizmów.

Bardzo proszę panią minister o odniesienie się do wypowiedzi w dyskusji.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Bardzo dziękuję za te wypowiedzi. Jeżeli chodzi o wykorzystanie materiałów przygotowanych m.in. przez Centralny Instytut Ochrony Pracy, to podstawą naszych wytycznych m.in. w zakresie emerytur pomostowych był poradnik, o którym wspominała pani prof. Koradecka. Natomiast w materiale podsumowującym użyliśmy skrótów myślowych. Pani profesor ma rację, to jest tylko jeden z elementów, jeżeli chodzi o badanie środowiska pracy. Mam na myśli pomiary, o których mówiliśmy w prezentacji. Inspektorzy mają ten poradnik podczas szkoleń dotyczących realizacji tematu związanego z emeryturami pomostowymi. W dużej mierze skoncentrowaliśmy się tutaj na kwestiach administracyjno-prawnych, ponieważ one na ten pierwszy moment wydają nam się najbardziej newralgiczne. Być może stąd ten skrót.

Jeżeli chodzi o współpracę z różnymi organami nadzoru nad warunkami pracy – była mowa m.in. o Sanepidzie – to oczywiście bez współpracy z nimi nie wyobrażamy sobie funkcjonowania. W okresie pandemii zacieśnialiśmy jeszcze bardziej tę współpracę. Niemiej jednak nasze zadania są nieco odmienne. Staramy się współpracować, ale nie wkraczać w zakres zadań innych podmiotów.

W dyskusji pojawiały się obawy, czy Państwowa Inspekcja Pracy przy różnych sytuacjach zewnętrznych związanych chociażby z pandemią, wojną w Ukrainie i dodatkowo nakładanymi zadaniami z tego tytułu, nowych regulacji prawnych… Jak państwo wiecie, w tym roku intensywnie realizowaliśmy zadania związane z napływem większej liczby pracowników z Ukrainy, to bardzo angażowało urząd. Następnie kwestie związane z zakazem handlu w niedziele. To zadania, które dodatkowo pojawiły się i które nas angażują. To są też kwestie wewnętrzne związane z sytuacją finansową i kadrową Państwowej Inspekcji Pracy.

Kierownictwo Państwowej Inspekcji Pracy zawsze ma obawy na ile kwestie zewnętrzne i wewnętrzne będą wpływały na realizację zaplanowanych zadań. Nie możemy jednak nie zrealizować tych zadań, bo one wynikają z ustawy. Rzeczywiście, jak wspomniał pan prof. Wojtyła, część z nich będzie realizowana w mniejszym lub większym zakresie. Prawie co druga kontrola realizowana przez Państwową Inspekcję Pracy, to kontrola skargowa. Dla nas dużym priorytetem jest odpowiedź na wyzwania, które stawiają przed nami osoby zwracające się z prośbą o przeprowadzenie kontroli. Z jednej strony, realizujemy wynikające z ustawy zadania w konkretnych obszarach, których, jak widać, jest naprawdę bardzo dużo, staramy się je połączyć z realizacją wniosków i skarg kierowanych do Państwowej Inspekcji Pracy.

Ale trzeba pamiętać, że przydzielanie Państwowej Inspekcji Pracy kolejnych zadań, a proszę pamiętać, że co roku w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy przypisywane

są nam 2 – 3 dodatkowe zadania, powoduje, że z mniejszą efektywnością jesteśmy w stanie realizować podstawowe zadania związane z kontrolą i nadzorem nad warunkami prawy, bezpieczeństwem pracy, legalnością zatrudnienia. Zatem kosztem przydzielanych dodatkowych zadań jest zmniejszanie intensywności pracy w pewnych obszarach, które w naszej ocenie powinny stanowić priorytet działania Państwowej Inspekcji Pracy. Nie ukrywam, że dla nas zawsze jest wybór w jakim zakresie uznawać poszczególne zadania za priorytet. Uwzględniamy tutaj, jak wspomniałam na początku, oczekiwania Rady i zainteresowanych środowisk, ale także nasze analizy z poprzednich lat. Jestem przekonana, że program działania Państwowej Inspekcji Pracy, który dzisiaj przedstawiliśmy, jesteśmy w stanie zrealizować, mając nadzieję, że nie pojawią się kolejne dodatkowe zadania, które miałyby w sposób znaczący angażować nasz urząd.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Dziękujemy pani minister, zwłaszcza za tę budującą pointę. Pomimo trudności i wyzwań, których wszyscy członkowie Rady są świadomi, PIP podejmie zaplanowane zadania i postara się im sprostać. Bardzo gorąco tego życzymy.

Kończąc dyskusję sugeruję członkom Rady, żeby mocno pochylić się nad przedstawionym nam programem, aby proponować dokonanie ewentualnych modyfikacji co do wybranych priorytetów albo wskazać te punkty, na które naszym zdaniem powinien być położony szczególny nacisk. Mam pewne obawy, że warunkowa deklaracja pani minister zderzy się z wejściem w życie ustawy o pracy zdalnej. Mam nadzieję, iż to nie będzie na tyle angażowało Państwowej Inspekcji Pracy, że utrudni realizację innych zadań, Natomiast z całą pewnością będzie wymagało szkoleń dla kadry inspektorskiej, ponieważ nowe regulacje, często niejednoznaczne będą powodowały trudności interpretacyjne. Jestem pewien, że jak zwykle Inspekcja Pracy znakomicie sobie z tym poradzi i przy sprawozdaniu z działalności Inspekcji w 2023 r. będziemy zadowoleni ze stopnia realizacji programu, z którym zapoznaliśmy się na dzisiejszym posiedzeniu.

Zgłasza się pan prof. Zawieska. Bardzo proszę.

Dyrektor CIOP-PIB dr hab. inż. Wiktor M. Zawieska:

Jedno zdanie do pana prof. Wojtyły. Chciałbym uspokoić pana profesora *a propos* zaangażowania innych jednostek w realizację m.in. programów NCBR. W każdym etapie programu wieloletniego instytut jest głównym wykonawcą i koordynatorem, ale np. w obecnym etapie udział bierze 8 jednostek zewnętrznych, wiodących instytutów, uczelni wyższych. Realizują one 11 tematów właściwych dla ich działalności. Podobnie w innych etapach programu wieloletniego. Zatem postulat pana profesora dotyczący zaangażowania większego grona wykonawców jest dla nas oczywisty i jest realizowany.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Projekt stanowiska przygotuje Zespół ds. Prawno-Organizacyjnych.

Pani prof. Koradecka deklaruje włączenie się Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy.

Zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy Zbigniew Żurek:

Dziękuję pani profesor. Chciałem zaproponować, aby projekt stanowiska przygotowały wspólnie oba zespoły.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Tak się stanie. Jestem wdzięczny pani prof. Koradeckiej za tę deklarację.

Zakończyliśmy rozpatrywanie punktu pierwszego porządku dziennego. Przechodzimy do punktu drugiego: plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2023 r. Przypominam, że na podstawie zgłoszonych w wyznaczonym terminie propozycji tematów oraz harmonogramu posiedzeń Sejmu na I półrocze, prezydium opracowało projekt planu pracy Rady uwzględniający hybrydową formę posiedzeń. Członkowie Rady otrzymali projekt planu.

Wygasająca pandemia, o ile sytuacja nie ulegnie nagłemu pogorszeniu, skłania do stopniowego powrotu do spotkań stacjonarnych. Dlatego przedstawiam propozycję kompromisową. Polega ona na tym, że począwszy od lutego wybrane posiedzenia plenarne odbyłyby się stacjonarnie w Warszawie, początek godz. 11 00, natomiast posiedzenia zespołów w dalszym ciągu zdalnie. Styczeń: 9,10,11 – posiedzenie zespołów i posie-

dzenie plenarne – zdalnie. Luty: 3, 6, 7 i marzec: 3, 6, 7 – posiedzenia zespołów – zdalnie, posiedzenia plenarne w Sejmie; kwiecień: 26, 27, 28 – posiedzenia zespołów, posiedzenie plenarne, uroczyste w Sali Kolumnowej; maj: 15, 16, 17 – posiedzenie wyjazdowe do Książa, posiedzenia zespołów oraz posiedzenie plenarne w sali konferencyjnej hotelu; czerwiec: 12, 13, 14 – posiedzenia zespołów – zdalnie, posiedzenie plenarne – w Sejmie; lipiec: 3, 4, 5 i sierpień: 28, 29, 30 – ze względu na okres wakacyjny posiedzenia zespołów oraz posiedzenie plenarne – zdalnie.

Przypominam, że na podstawie regulaminu mamy obowiązek przyjęcia planu pracy w trybie uchwały.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos?

Pan Bogusław Motowidełko, proszę.

Członek Rady Ochrony Pracy Bogusław Motowidełko:

Mam pytanie dotyczące posiedzeń Rady 6 lutego i 6 marca. Rozumiem, że będą one miały charakter stacjonarny.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Tak. Z zapewnieniem noclegu.

Zwracam uwagę, że projekt planu pracy bazuje na założeniu, iż nie pogorszy się sytuacja związana ze stanem zagrożenia epidemicznego. Stąd stopniowy powrót do spotkań stacjonarnych.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń.

Przechodzimy do głosowania. Kto z państwa jest za przyjęciem zaproponowanego planu pracy Rady Ochrony Pracy na 2023 r.? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Głosów za 23, przeciw 0, nikt się nie wstrzymał od głosu.

Stwierdzam, że Rada jednogłośnie przyjęła plan pracy na 2023 r.

Przechodzimy do spraw bieżących.

Czy ktoś z państwa chce zabrać głos w sprawach bieżących?

Pan poseł Krzysztof Gadowski, proszę.

Członek Rady Ochrony Pracy Krzysztof Gadowski:

Członkowie Rady – posłowie nie mają problemu ze stacjonarnym uczestniczeniem w posiedzeniach. Jesteśmy w Warszawie w związku z posiedzeniami Sejmu. Ale szanując członków Rady niebędących posłami, zastanawiam się czy plenarne posiedzenia nie mogłyby odbywać się od miesiąca kwietnia. Nie wiemy, jaka będzie zima, a te osoby mogą mieć problemy z dojazdem do Warszawy. Poddaję to pod rozwagę.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Przyjmując tę uwagę, przypominam, że do 2020 r. posiedzenia Rady i zespołów miały wyłącznie charakter stacjonarny. Przyjeżdżaliśmy do Warszawy czy na posiedzenie wyjazdowe bez względu na trudności atmosferyczne. Mogę zadeklarować, że jeśli pogoda załamie się, jak w ostatnich dniach, to zgodnie z naszym regulaminem na kilka dni przed planowanym posiedzeniem zmienię formułę. Ale dajmy sobie szansę stopniowego powrotu do normalności i osobistego spotykania się w przeddzień posiedzeń Sejmu.

Członek Rady Ochrony Pracy Krzysztof Gadowski:

Dziękuję za deklarację pana przewodniczącego.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos w sprawach bieżących?

Pani poseł Mrzygłocka, bardzo proszę.

Zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Mam prośbę, żeby rozważyć rozpoczęcie posiedzenia plenarnego o godz. 10.00. Wówczas będzie większa możliwość powrotu tego samego dnia do domu, bo jednak połączenia są bardzo różne. Im wcześniej skończymy, tym łatwiej będzie dojechać z powrotem. A i tak, jeżeli posiedzenia będą w Warszawie, to większość z nas będzie przejeżdżała w przeddzień.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Dziękuję za ten wniosek. Przyjmuję go. Też skłaniam się ku temu. Przyznaję, że późniejsza godzina rozpoczęcia posiedzeń plenarnych była gestem wobec osób, które dojeżdżały dopiero we wtorek rano. Pamiętam, że przez lata posiedzenia plenarne rozpoczynaliśmy zawsze o godz. 10.00. Ale wówczas w poniedziałek odbywało się stacjonarne posiedzenie zespołu.

Jeżeli nie będzie wyraźnych głosów sygnalizujących problem z dojazdem, to pozostaniemy przy godz. 10.00. Przyjmuję ten wniosek. Przyjmujemy, że posiedzenia plenarne Rady będą rozpoczynały się o godz. 10.00. To też zwiększa szansę uniknięcia ewentualnej kolizji z posiedzeniami komisji sejmowych.

Zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Które rozpoczynają się później.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Zatem traktujemy jako przyjęte, że posiedzenia plenarne Rady będą rozpoczynać się o godz. 10.00.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos?

Pan Bogusław Motowidełko, proszę.

Członek Rady Ochrony Pracy Bogusław Motowidełko:

Mam pytanie dotyczące posiedzeń plenarnych Rady 6 lutego i 6 marca.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

One odbędą się w poniedziałek, w przeddzień posiedzenia Sejmu.

Zastępca przewodniczącego Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Jeśli posiedzenia plenarne w poniedziałek, to zdalne, bo stacjonarne posiedzenia w poniedziałek są dla posłów niemożliwe. To jest dzień poselski, kiedy posłowie są w biurach. Następnie: jak we wtorek posiedzenie Sejmu, to jedziemy do Sejmu. Zatem musielibyśmy przyjeżdżać w niedzielę do Warszawy.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy Janusz Śniadek:

Wobec tego, że ta sytuacja zmuszałaby nas do ewentualnej podróży w niedziele, żeby w poniedziałek rano być na miejscu, co dla osób mieszkających poza Warszawą byłoby trudne, deklaruję, że powrócimy do formuły proponowanej przez pana posła Gadowskiego, że w lutym i marcu posiedzenia Rady będą miały charakter zdalny. Początek godz. 10.00.

Czy ktoś z państwa chce jeszcze zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń.

Informuję, że posiedzenie Zespołu ds. Skarg odbędzie się w dniu jutrzejszym. Początek o godz. 9.00.

Chciałbym zakończyć dzisiejsze nasze spotkanie życzeniami. Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia życzyć państwu, aby rodzinna atmosfera wigilijnego wieczoru była dla każdego z nas nieustannym źródłem siły, nadziei i miłości. Niech poczucie wspólnoty i otwarcie na potrzeby innych towarzyszą nam w nadchodzącym 2023 roku.

Wyczerpaliśmy porządek dzienny. Zamykam posiedzenie Rady Ochrony Pracy.

m.k.